

בדין הוא דאפילו תוך זמנו מותר –

The law is that even during the time it is permitted

OVERVIEW

explained that our משנה (which states that חמץ of a ישראל after פסח is ר' יהודה follows the view of (מותר בהנאה is נכרי לאחיה"פ of a חמץ and the אסור בהנאה (חמץ של נכרי but not אסור בהנאה is ישראל לאחר הפסח חמץ of a נכרי),¹ and in fact the משנה could have stated that the חמץ of אחרים (meaning a נכרי) is also נכרי. he mentions הנאה by a ישראל, he mentions הנאה by a נכרי but since we were discussing הנאה by a ישראל, he mentions הנאה by a נכרי. Furthermore the משנה could have stated that by a נכרי it is permitted even תוך זמנו (during פסח), however since he mentioned לאחר זמנו by a ישראל, he mentions תוך זמנו by a נכרי. There is a dispute between רש"י and תוספות as to the meaning of תוך זמנו is מותר.

פירוש רש"י² מותר באכילה -

explained that when the גמרא states that even תוך זמנו the חמץ of a נכרי is מותר it means that חמץ של נכרי is **permitted to be eaten** on פסח.³

disagrees:

וקשה דאי אפשר אם לא⁴ יהא שלו בשעת אכילה דאם נתן לו הנכרי הרי הוא שלו -
And this is difficult; for it is impossible to eat חמץ של נכרי, unless it will belong to the ישראל when he eats it; for if the נכרי gave the חמץ as a gift, it belongs to the ישראל (and it is no more חמץ של נכרי when he eats it) -

ואם גזל מנכרי הרי חייב באחריותו ולא גרע מחמץ שחייב באחריותו דהוי כשלו⁵ -
And if he robbed it from the נכרי, the ישראל is liable for its restitution, and it is not any less אסור than חמץ for which the ישראל accepted responsibility, where it is considered as his and he is עובר on ב"י וב"י if he has this חמץ in his possession on פסח. Therefore he would also be אסור to eat it for it is considered his חמץ. Therefore there cannot be a rule that a ישראל may eat חמץ של נכרי since it is not possible for a ישראל to eat חמץ של נכרי.

פרש"י has an additional question on תוספות:

¹ של נכרי but חמץ של ישראל which applies only to ראיה שאור שאור גז"ש of ר"י derives this through a

² ד"ה ויליף.

³ The גז"ש of (see footnote # 1) teaches us that just like there is no איסור of יראה for נכרי (one may have חמץ של נכרי in his רשות on פסח), the same applies regarding eating, that one may eat חמץ של נכרי on פסח.

⁴ Others amend this to read אפשר שלא יהא (instead of יהא לא אפשר). See 'Thinking it over'.

⁵ ב"י וב"י on עובר he is חמץ של נכרי on מקבל אחריות if a ישראל was, that if a גמרא on

ועוד לקמן דקאמר ואזדו לטעמייהו דפליגי בחמץ שעבר עליו הפסח⁶ ליפלגו בפסח גופיה -
ר' אחא בר יעקב (עמוד on this) **states** that **גמרא** (who establishes our משנה like ר"י) and **רבא** (who establishes our משנה like ר"ש) **follow their respective opinions where they argue regarding** **חמץ של נכרי** **which was** **פסח**. However according to **פירש"י** that **חמץ של נכרי** is **באכילה** **פסח** **itself** (ראב"י ורבא), **they** (ראב"י) **should argue on** **פסח** even whether it is permitted to eat **חמץ של נכרי** on **פסח** (the view of ר"י), or not (the view of רבא); why are they arguing only concerning **חמץ של נכרי** **עליו הפסח**? This proves that everyone agrees ([even] according to ר"י) that **חמץ של נכרי** is **אסור באכילה** on **פסח**.

תוספות offers his interpretation:

ונראה לרבינו יצחק בן אשר דהא דקאמר אפילו תוך זמנו מותר היינו בהנאה⁷ -
And it is the view of the ריב"א that **this** which the **גמרא** stated, 'even בתוך זמנו the **חמץ של נכרי** is **מותר**', **that means** that it is **בהנאה**, but not **באכילה** –

תוספות responds to an anticipated difficulty:

והא דקאמר אבל אתה אוכל של אחרים לאו דוקא⁸ -
And this which the **גמרא** stated; 'however you may eat **חמץ of others** (נכרי)', indicating that it is **מותר** even בתוך זמנו; that statement is **not precise** –

תוספות offers an alternate solution to the statement of **אחרי** של **אחרי** של **אחרי**:

אי נמי אחר זמנו קאמר -
Or you may **also** say that the **גמרא** meant that **לאחר זמנו** you are permitted to eat **חמץ** (but not זמנו של נכרי).

תוספות anticipates a difficulty:

ומיהו בשל גבוה⁹ קשה לפרש בתוך הפסח¹⁰ -

⁶ argues that the משנה which is **פסח** **עליו הפסח** **שעבר עליו הפסח** cannot go according to ר"י who maintains (according to רבא) that it is **אסור** (for we do not derive **אכילה** from **דראיה** שאור דאכילה); however רבא disagrees and maintains that ר"י derives **אכילה** from **דראיה** שאור and therefore **פסח** **עליו הפסח** **שעבר עליו הפסח** is **מותר**.

⁷ This would seemingly mean that he derived some benefit from the **חמץ** of a גוי, perhaps by sitting on it, etc. See (also) מהרש"א הארוך.

⁸ The **גמרא** meant to say that **חמץ של נכרי** is **מותר** בתוך זמנו (not באכילה).

⁹ The **גמרא** stated **גבוה** ושל **אכילה** וכו' אבל אתה אוכל וכו' (הנאה); the question is what is meant by **גבוה** של **אכילה** (even if it means הנאה) as **תוספות** continues to explain the difficulty.

¹⁰ If we are discussing **חמץ של נכרי** after **פסח** (like the second answer of **תוספות** regarding **חמץ של נכרי**) it is understood that **גבוה** של **אכילה** is **מותר** in a case where he was **פסח** **עליו הפסח** **שעבר עליו הפסח** **הוא** **פסח**, so there is no **אכילה** **חמץ של נכרי** since it was **חמץ של נכרי** **עליו הפסח** **שעבר עליו הפסח** **הוא** **פסח** (just like there is no **חמץ של נכרי** by **אכילה**).

However regarding the חמץ of הקדש it is difficult to explain that we are discussing deriving benefit from it **during פסח** (the first answer תוספות gave by a נכרי) - **דאם לא פדאו אסור בהנאה ואם פדאו הרי הוא שלו -**

For if he did not redeem the הקדש (it is still הקדש), **it is אסור בהנאה** (since it is הקדש) regardless of the איסור הנאה of חמץ, **and if he redeemed** the חמץ of הקדש, **it is his** (it is no more של גבוה) and it is אסור בהנאה like the rest of his חמץ; so what is meant by אבל **אבל**?! (אתה אוכל (נהנה) וכו' ושל גבוה

תוספות offers a possible solution:

ושמא יש לומר אבל אתה נהנה משל גבוה שלא יהא איסור חמץ אבל איסור הקדש יש:
And perhaps we can say that when the גמרא stated, **אבל אתה נהנה משל גבוה** (on פסח), it meant **that there will be no איסור חמץ** (since it belongs to הקדש), **however there will still be an איסור** of having הנאה from הקדש.

SUMMARY

פסח, even during פסח מותר באכילה is חמצו של נכרי (ר"י according to) maintains that רש"י maintains that (while תוספות maintains that it is מותר באכילה only after פסח however during פסח it is באכילה not מותר בהנאה).

THINKING IT OVER

1. When a person is invited to eat as a guest, does the food that he eats belong to him or to the host?¹¹

2. Previously¹² ר' אליעזר taught that חמץ is אדם ברשותו של אדם, however עשאו הכתוב (ב"י וב"י on עובר). However, (perhaps) that is only when it was already ברשותו from before פסח, however in a case where it is חמץ של גוי and חמצו של גוי (in order not to be עובר on חמץ this קונה presumably does not want to be עובר on חמץ), he is not קונה חמץ since חמץ is אסור בהנאה so it is not ברשותו; what is חמץ?!¹³ question on רש"י תוספות

¹¹ See שמואל דבר.

¹² ו,ב.

¹³ See שפת אמת.